

Evropská integrace

4. seminář

JUDr. Bc. Radovan Malachta
podzim 2022

Opakování minulého semináře

Jaké zřizovací mezinárodní smlouvy (základní) znáte z vývoje evropské integrace a jsou pro nás relevantní v dnešní době? Co to jsou revizní smlouvy?

Ztrácí ČR suverenitu tím, že je součástí EU?

Co rozumíte pod pojmy primární a sekundární právo EU?

Jaké znáte legislativní akty sekundárního práva? Které z nich nejsou závazné? Kde a v jakých jazycích se publikují?

Jaké znáte rozdíly mezi nařízením a směrnicí (tři základní)? Jaký znáte rozdíl mezi nařízením a směrnicí?

Jaké pravomoci EU znáte?

Má právo EU přednost před vnitrostátním českým právem? I před Ústavou?

Ekonomická integrace

Kdy dosáhla EU jednotlivých stupňů (cca)?

Společný a jednotný vnitřní trh

Společný trh

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Volný pohyb osob

Jednotný vnitřní trh

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Volný pohyb osob

V čem je tedy rozdíl?

same
but different
same

Jak šel čas, pokud jde o volný pohyb osob

Společný trh
osoby ekonomicky činné (pracovníci, svoboda usazování)

Jednotný evropský akt
rozšíření na základě směrnic (osoby žijící z nezávislých příjmů, důchodci, studenti)

Jednotný vnitřní trh
všechny kategorie osob (občané EU, rodinní příslušníci za podmínek)

Článek 3 odst. 2 Smlouva o Evropské unii

Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je **zaručen volný pohyb osob** ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.

VOLNÝ POHYB A POBYT OBČANŮ EU A

Nezaměňovat

POHYB A POBYT V RÁMCI SCHENGENSKÉHO POSTORU

Schengenský prostor. Vnější a vnitřní hranice EU.

Hranice EU

K zamyšlení:

Kde můžete překročit hranice směrem z České republiky do Rakouska?

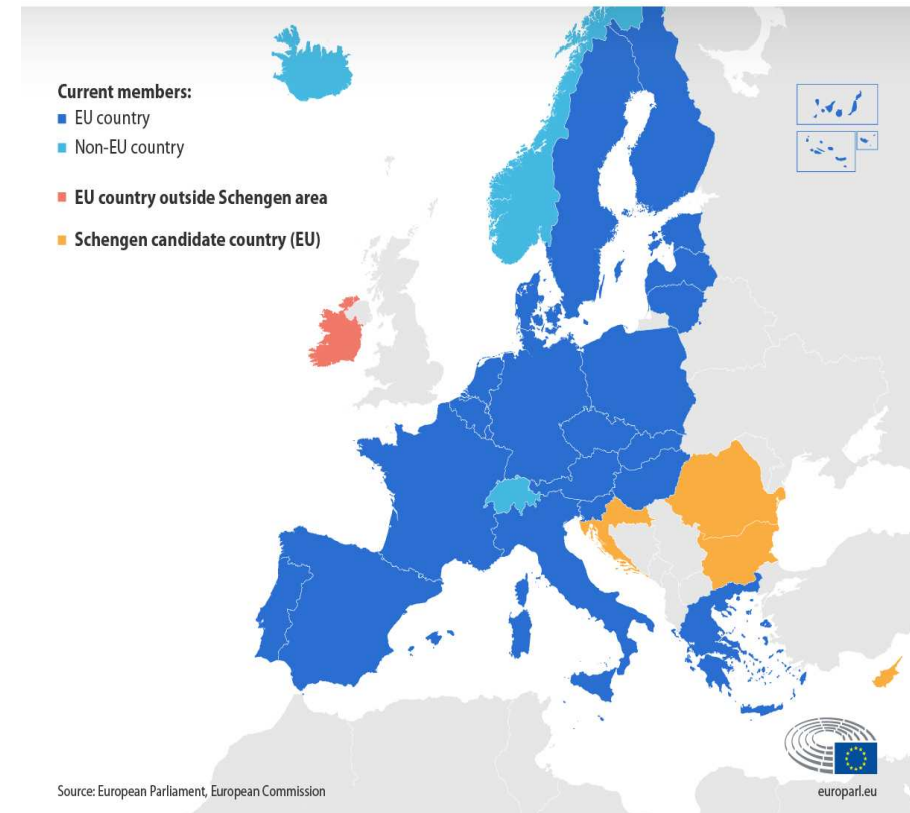
Proč se tvoří kolony při letní dovolené do Chorvatska například na maďarsko-chorvatské či slovinsko-chorvatské hranici?

Schengenský prostor

- Schengenská dohoda – uzavřena 1985
- Úmluva k provedení Schengenské dohody o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích – SRN, FR, BENELUX
- později se staly s dalšími dokumenty součástí právního systému EU (*schengenské acquis*)
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (*Schengenský hraniční kodex*)
- 22 států EU + 4 státy ESVO

SCHENGEN AREA

Vnitřní hranice

- lze překročit v jakémkoliv místě, aniž by se prováděla hraniční kontrola osob bez ohledu na jejich státní příslušnost
- kontroly na území mimo hranice – ano, pokud není rovnocenná hraničním kontrolám
- dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic – možné
 - závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost některého členského státu
 - po omezenou dobu nepřesahující 30 dní (lze prodloužit podle podmínek) nebo po předvídatelnou dobu trvání závažné hrozby, pokud tato doba přesahuje 30 dní
- příklady ČR
 - za poslední měsíc?
 - za poslední dva roky?

Koronavirus vrátil na hranice kontroly

Vláda zasáhne proti nelegální migraci a dočasně obnoví kontroly na státní hranici se Slovenskem

Kontroly na hranicích budou pokračovat, potvrdil Rakušan

Vnější hranice

- lze překračovat pouze na hraničních přechodech a během stanovené provozní doby; pokud ne – sankce
- všechny osoby podléhají minimální kontrole
 - zjištění totožnosti na základě předložení cestovních dokladů (platnost, známky pozměnění/padělání, příp. lze nahlížet do databází k vyhledání informací – hrozba)
 - u občanů EU postačí tato minimální kontrola
- důkladná kontrola – státní příslušníci třetích zemí
 - ověření podmínek vstupu a případně dokladů povolujících pobyt a výkon pracovní činnosti
 - např. účel pobytu, místo odjezdu a cíle
- zmírnění hraničních kontrol – mimořádné a nepředvídatelné okolnosti, nadměrně dlouhá čekací doba – např. důsledek ruské invaze na Ukrajinu
- odepření vstupu – je možné, nutné rozhodnutí s odůvodněním (vs. azylová/mezinárodní ochrana)

Může i Česká republika v nějakých případech vykonávat vnější kontrolu, i když je obklopena státy, které jsou součástí schengenského prostoru?

Občanství EU

Příklady

1. Máte Vy občanství EU? Jak jste jej získali?
2. Představte si situaci, že jste občan ČR s trvalým bydlištěm v Brně. Přestěhujete se do Francie a pobýváte již třetím rokem ve francouzském městě Lyon. Ve městě Lyon má ČR honorární konzulát. Mohli byste volit na území Francie do komunálních voleb města Brna, pokud dodržíte lhůtu k oznámení, že máte zájem volit v Lyonu? Mohli byste Vy být voleni v Lyonu do tamějších obecních voleb a stát se tak zastupitelem města Lyon?
3. Máte rádi netradiční dovolené a rozhodnete se jet Vy, jako státní občané ČR, na dovolenou do státu Benin (Afrika), kde budete zatčeni nebo ztratíte cestovní doklady. Chcete pomoci, ale k Vaší smůle se zastupitelský úřad ČR nenachází v Beninu, ale v Nigérii. Tam se však nemáte jak dostat, navíc bez dokladů. Zjistíte, že v Beninu je francouzské velvyslanectví. Můžete využít jeho pomoci?
4. Jako občan EU se můžete svobodně pohybovat nejen po členských státech EU, ale i po státech nečlenských jen z titulu občanství EU. Je toto tvrzení pravdivé?
5. Můžete se Vy obrátit s žádostí/dotazem na Evropskou komisi i v češtině?

Občanství EU

Čl. 20 Smlouvy o fungování EU

- státní příslušnost ČS → občan EU
- doplňuje občanství ČS

- právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (s výhradou....)
- právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu
- na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu (k tomu směrnice Rady 2015/637);
- petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv a právo obracet se na orgány a poradní instituce Unie v jednom z jazyků Smluv a obdržet odpověď ve stejném jazyce
- přístup k dokumentům orgánů, institucí a jiných subjektů Unie

Smlouva uvádí
jen příklady

Volný pohyb osob

Volný pohyb osob

– KOHO SE DOTÝKÁ? **VŠECH OBČANŮ EU**

– ROZDĚLÍME SI:

Volný pohyb občanů EU
mimo ekonomický základ

Volný pohyb pracovníků

Volný pohyb podnikajících
osob

Základní zásada protínající EU

- zákaz diskriminace (přímé či nepřímé) na základě státní příslušnosti
- naopak požadavek rovného zacházení
- EU říká, co není diskriminací

DISCRIMINATION

Jako občan EU

- máte **právo opustit** území členského státu
- máte **právo na vstup** do jiného členského státu
- platný doklad totožnosti (OP, CP)
- jste „**migrující**“ občan a stát, kam jste se přesunuli, se nazývá **hostitelský členský stát**
- podle toho, jak dlouho v jiném členském státě pobýváte, se na Vás vztahují **různá pravidla**

Právo pobytu

krátkodobý

dlouhodobý

trvalý

Příklady

1. Petra (české státní občanství) vyhrála ve Sportce druhou výhru a rozhodla se procestovat v létě (15.6.2022 až 12.9.2022) Španělsko a španělské ostrovy. Jedinou podmínkou pro vstup a pobyt bude na vyžádání předložení platného dokladu totožnosti.
2. Pokud Petra bude chtít si vzít jako doprovod svého manžela Muhammada (iránské státní občanství), je to možné jen na základě předložení (na výzvu) platného cestovního pasu.
3. Pokud budete chtít pobývat nad 3 měsíce (jako občané ČR) v Rakousku, nebude Vám přiznáno právo na dlouhodobý pobyt, pokud nesplníte tyto podmínky: zaměstnání v Rakousku (či být OSVČ) + prokázání dostatku finančních prostředků pro sebe (a příp. své rodinné příslušníky) + účast na zdravotním pojištění kryjícím všechna rizika.
4. Kristýna (státní občanství české) žila po 5 letech a 16 dnech pobytu v Itálii chtěla získat osvědčení trvalého pobytu). Italské úřady odmítly trvalý pobyt přiznat z důvodu, neboť zjistily, že Kristýna se každý rok na zhruba 2 měsíce vracela do České republiky navštívit své příbuzné.

Právo pobytu

Směrnice o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (2004/38)

- **krátkodobý** – do 3 měsíců
 - občan EU: jen platný průkaz totožnosti či cestovní pas, jinak žádná formalita či podmínka
 - rodinný příslušník: držitel platného cestovního pasu + doprovázejí/následují občana EU
- **dlouhodobý** – déle jak 3 měsíce
 - zaměstnanci či OSVČ – právo pobytu bez dalšího (max. registrace v ČR), nebo
 - ostatní – **dostatečné finanční prostředky pro sebe a rodinné příslušníky + účastnit se na zdravotním pojištění kryjícím všechna rizika, nebo**
 - studenti za podmínek + účast na zdravotním pojištění nebo prohlášené o dostatku finančních prostředků pro sebe a své příslušníky
 - rodinný příslušník: stačí, když sleduje/doprovází občana EU – **pobytová karta**
 - občan EU: **osvědčení o registraci** (pokud ČR vyžaduje – může navázat na prokázání podmínek)
- **trvalý** – nepřetržitý legální pobyt alespoň 5 let
 - výjimky, kdy dříve – článek 17
 - dočasná nepřítomnost, kdy není narušen nepřetržitý pobyt
 - po udělení: po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky = právo může být ztraceno
 - **doklad osvědčující trvalý pobyt** pro občany EU, **karta trvalého pobytu** pro rodinné příslušníky

Rodinný příslušník ve světle směrnice

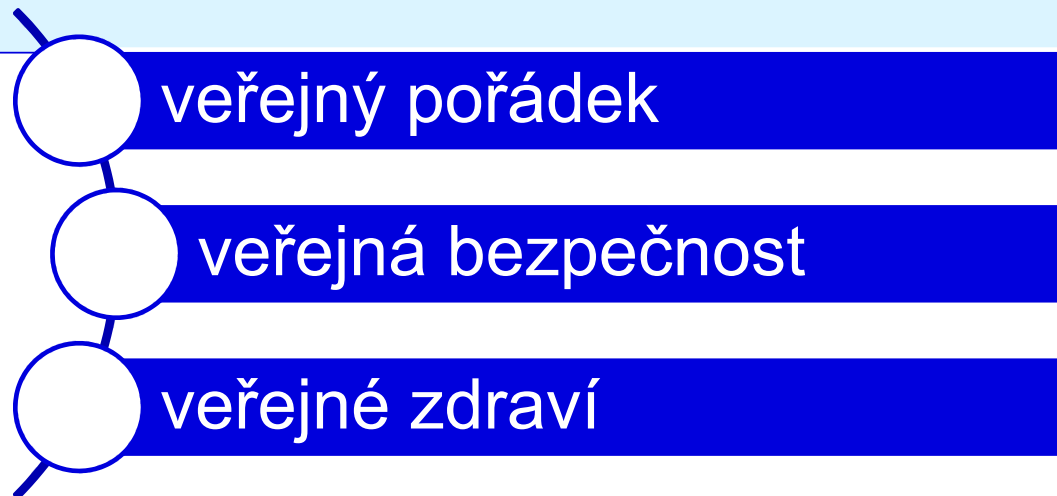
Doprovází či následuje občana do EU do hostitelského členského státu.

Má odvozená práva od občana EU, není-li sám občanem EU.

- manžel/manželka
- registrovaný partner
 - hostitelský stát musí zacházet s reg. partnerstvím jako s manželstvím
- potomci v přímé linii
 - mladší 21 let
 - nebo ti, kteří jsou vyživovanými osobami
- předci v přímé linii
 - ti, kteří jsou vyživovanými osobami

Omezení práva na volný pohyb a pobyt

- zásadně nesmí být omezováno – právo na rovné zacházení, tj. žádná přímá či nepřímá diskriminace (pokud jsou splněny podmínky dané směrnicí) (až na výjimky ohledně nároku na sociální pomoc – ale to umět nemusíme)
- omezení – ano – níže uvedené, případně naléhavé důvody obecného zájmu (co to je, nám říká Soudní dvůr EU)

Omezení práva na volný pohyb a pobyt

- EU (Soudní dvůr) zdůrazňuje **proporcionalitu** přijetí rozhodnutí omezující tato práva – musí to být přiměřené
- **veřejná bezpečnost a veřejný pořádek**: založeno výlučně na osobním chování dotyčné osoby (ne: předchozí odsouzení za trestný čin, ne generální prevence)
- **veřejné zdraví**: výhradně nemoci s epidemickým potenciálem definované WHO; ochranná opatření se používají také na státní příslušníky hostitelského členského státu
- **vyhoštění jako sankce nebo právní důsledek**
 - přezkoumává se, zda důvody stále trvají po určitém čase

Příklad, co se řešilo

– C-348/96 Donatella Calfa ze dne 19.1.1999

Příklady

1. Dominik (český státní občan) cestoval do Řecka, kam si s sebou vzal i drogy (trávu), kterou tam i užíval. K jeho smůle byl přichycen řeckými policejními orgány a následně byl řeckým soudem odsouzen ke 3 měsícům trestu odnětí svobody nepodmíněně za držení omamných látek. Poté byl ze země vyhoštěn na doživotí bez možnosti se do Řecka vrátit. Je to možné, či nikoliv?
2. Dominik z příkladu 5 získal v roce 2022 práci na Slovensku, nicméně slovenské úřady mu nevydaly osvědčení o registraci z důvodu veřejného pořádku pro jeho záznam v rejstříku trestů. Je to možné, či nikoliv?
3. Nizozemsko se potýkalo šířením viru HIV mezi prostitutkami. Jako prostitutka tam pracovala už druhým rokem i Češka Nina. Rozhodněte její osud, zda je v souladu s pravidly popsány v textu.
 - a) nizozemské úřady zakázaly činnost ženám z jiných členských států (ne tedy nizozemským státním občankám) z důvodu ochrany zdraví;
 - b) Nina může být ze země vyhoštěna, i když není nakažena virem, z důvodu ochrany veřejného zdraví;
 - c) Nina může být ze země vyhoštěna, pokud se u ní prokáže vir, o kterém ale nevěděla a pravidelně se testovala;
 - d) Nina může být ze země vyhoštěna, pokud o viru věděla a i přesto nadále „pracovala“.
1. Albert (22 let, student Právnické fakulty MU Brno, Čech) vyjel na v rámci programu Erasmus+ na 6 měsíců do portugalského Porta. Portugalské úřady mu neudělily osvědčení o registraci, protože není v Portugalsku účastníkem zdravotního pojištění. Je tento postup úřadů v pořádku?

Volný pohyb pracovníků

Pracovník – kdo to je?

- „osoba vykonávající skutečnou a efektivní činnost (s hospodářskou hodnotou) podle pokynů druhého (nechává se zaměstnat jinou osobou) za odměnu“
- za určitých okolností i osoba, která se uchází o práci
- za určitých podmínek i osoba, která ztratila práci

Zákaz diskriminace

V rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti. Čl. 18 SFEU

*Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o **zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky**. Čl. 45/2 SFEU*

Požadavek jazyka výkonu zaměstnání jako diskriminace?

Základní úprava – je zajištěn volný pohyb pracovníků v Unii. Dále:

2. Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.

3. S výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví zahrnuje právo:

- a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa;
- b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;
- c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků;
- d) zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání za podmínky, které budou předmětem nařízení vydaných Komisí.

4. Tento článek se nepoužije pro zaměstnání ve veřejné správě.

Uznávání kvalifikace

– směrnice o uznávání odborných kvalifikací

automatické uznávání u harmonizovaných profesí

automatické uznávání u některých profesí na základě odborné zkušenosti (řemeslná výroba, průmysl, obchod)

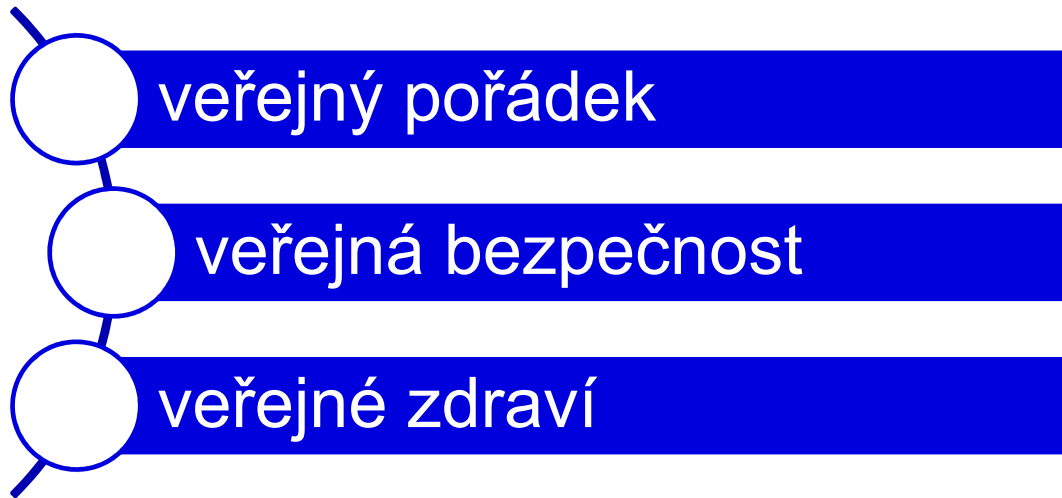
všeobecný systém pro ostatní povolání – režim vzájemného uznávání

– u všeobecného systému lze stanovit vyrovnávací opatření – zkouška způsobilosti či adaptační období (čl. 2 směrnice)

Učitel

- 3. kategorie – vzájemné uznávání, ale členský stát si může stanovit podmínky
 - typicky požadavek jazyka
- zkoumáte podmínky státu, kde chcete učit
- pro zajímavost: cizinec chce učit v ČR – podmínky dané MŠMT
 - <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zadost-o-uznani-odborne-kvalifikace-ziskane-v-clenskem-state>

Omezení

- naléhavé důvody obecného zájmu (stanovuje Soudní dvůr)
- zaměstnání ve státní správě (veřejná služba) – jen občané daného státu, ale školství sem nespadá

Příklad

- 1. Vystudovali jste učitelství občanské výchovy na Pedagogické fakultě MU v Brně a obdrželi titul Mgr. Chcete pracovat jako učitel občanské výchovy v Rakousku, protože jsou tam mnohonásobně vyšší platy. Rakouská škola stanovila podmínku, že musíte umět německy. Vy německy umíte jen trochu, ne moc dobře, avšak argumentujete, že se dopouští diskriminace, protože s občany EU má být zacházeno stejně a je zakázána diskriminace.*
- 2. Změnila by se Vaše odpověď v ot. č. 9, pokud byste se ucházeli nikoliv o učitelství občanské výchovy, ale o práci mzdové účetní ve vídeňské firmě, kde se hovoří výhradně anglicky?*

**MUNI
LAW**

DĚKUJI

malachta@mail.muni.cz